

LJUDSKA PRAVA

za ravnopravno i solidarno društvo!

GOOD INICIJATIVA 2017.

NAUČIMO BITI VELIKI
UVEĐIMO ZAJEDNO GRADANSKI ODRŽOJ I OBRAZOVANJE U ŠKOLE

Ljudska smo bića.

Već samim rođenjem pripadaju nam temeljna prava koja nam osiguravaju dostojanstvo i jednakost.

"Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i svješću te trebaju jedna prema drugima postupati u duhu bratstva." Opća deklaracija o ljudskim pravima, čl. 1.

Kako funkcioniraju ljudska prava?

Lana je Hrvatica, žena, bjelkinja i katolkinja.

Jack je muškarac, Afroamerikanac, baptist i demokrat.

Maša je Slovenka, žena, lezbijska i vegetarijanka.

Admir je Rom, muškarac, načelnik u općini.

Dino je muškarac, musliman i elektrotehničar.

Irena je žena, židovka i doktorica znanosti.

Što su ljudska prava?

**LJUDSKA PRAVA = NAČELA i PROPISI da smo
SVI JEDNAKI U PRAVIMA
NEZAVISNO OD OSOBNIH RAZLIKA**

- Svi smo rođeni slobodni i jednaki.
- Svi imamo pravo na život, slobodu i sigurnost te na zadovoljene osnovnih potreba kao što su voda, hrana i sklonište bez obzira na to u kojoj zemlji živimo, tko su naši roditelji, bez obzira na rasu, boju kože, spol, vjeru, političko i drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, obrazovanje ili drugi status.

Ljudska se prava temelje na vrijednostima:

dostojanstvo, jednakost, sloboda, poštovanje, nediskriminacija, tolerancija, pravda, odgovornost, suradnja i prihvatanje

Zalaganjem za ove vrijednosti, poštujemo druge i sebe.

Kada su ove vrijednosti razumljive, općeprihvачene i poštuju se, nema nejednakog postupanja, odnosno nema **diskriminacije**.

Ja imam san. To je san koji je duboko ukorijenjen u američkom snu. Imam san da će se jednoga dana ova nacija izdići i da će živjeti po pravom kredu svoga postojanja: 'Za nas je ova istina sama po sebi razumljiva: da su svi ljudi stvorenji jednakima'.

Dr. Martin Luther King

Ljudska prava su:

- **univerzalna:** uvijek su ista za sva ljudska bića bilo gdje na svijetu.
- **neotuđiva:** ne možemo ih izgubiti isto kao što ne možemo prestati biti ljudsko biće.
- **nedjeljiva i međuovisna:** nitko ne može oduzeti neko od prava zato što je „manje važno“ ili „nije neophodno“, povezana su i ne mogu se promatrati odvojeno jedna od drugih.

Čl.1. i čl.28.

- Čl.1.:
»Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i savješću pa jedna prema drugima trebaju postupati u duhu bratstva.«
- » Svatko ima pravo na društveni i međunarodni poređak u kojem se prava i slobode utvrđene ovom Deklaracijom mogu u punoj mjeri ostvariti. (čl. 28!)

Odakle nam uopće ljudska prava?

- Ideja o **dostojanstvu, slobodi i jednakosti svih ljudi** javila se u antičkoj Grčkoj (stoicizam) kao ideja o **prirodnom pravu** svakog čovjeka.
- Prvi pisani zakoni u drevnoj Mezopotamiji, Egiptu i Perziji proširili su ove ideje u Indiju, Grčku i Rimsko carstvo. Ljudi su ih prihvaćali kao prirodne zakone, ali su ti zakoni bili stalno kršeni.
- Razvoj ljudskih prava kroz povijest može se pratiti kroz spise kroz koje su se ona oblikovala; preko prvih ograničavanja moći kralja te uspostave osnovnih ljudskih prava (**Velika Povelja Slobode 1215. i Peticijski pravni akt 1628.** u Engleskoj) do određivanja osnovnih neotuđivih ljudskih prava (**Deklaracija o neovisnosti 1776.** u SAD-u te francuska **Deklaracija o pravima čovjeka i građanina 1789.**)

ZABRANA DISKRIMINACIJE U HRVATSKOJ

Zakon o suzbijanju diskriminacije NN 85/08, 112/12

Diskriminacija je **stavljanje u nepovoljniji položaj** bilo koje osobe kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama po nekoj od zabranjenih osnova te stavljanje neke osobe u nepovoljniji položaj na temelju pogrešne predodžbe o postojanju osnove za diskriminaciju (iz stavka 1.)

Osnove po kojima je zabranjeno diskriminirati uključuju: rasu ili etničku pripadnost ili boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovno stanje, članstvo u sindikatu, obrazovanje, društveni položaj, bračni ili obiteljski status, invaliditet, dob, zdravstveno stanje, genetsko naslijeđe, rodni identitet ili izražavanje te spolnu orientaciju.

PRIMJER

A.B., L.K., G.G., A.D. i M.A. idu u vrtićku grupu „Leptirići“ u vrtiću X. Ona su pripadnice romske nacionalne manjine dok 17 druga djece koja nisu pripadnici romske nacionalne manjine ide u vrtićku grupu „Pčelice“ istog vrtića. Škola je objasnila roditeljima djevojčica A.B., L.K., G.G., A.D. i M.A. da su to od njih tražili roditelji ostale djece čemu se ravnateljica protivila, ali roditelji su bili odlučni.

Ovo je primjer segregacije kod koje, kao ni kod ostalih oblika diskriminacije, želi i stavlja ostalih korisnika usluga ne opravdavaju diskriminaciju.

PRIMJER

T.P.E. smatra da je diskriminirana jer je izvrsna vozačica s dugogodišnjim iskustvom i položenim vozačkim ispitom primjerena kategorija, međutim u natječaju za posao traži se „vozač kamiona.“

T.P.E. je u pravu jer je izravna diskriminacija ako je posao vozača kamiona otvoren samo za muške kandidate. Međutim, nije dovoljno da se u natječaju navede da se traži „vozačica kamiona“, već je pri odabiru kandidata potrebno zaista uzeti u obzir da ovaj posao mogu raditi žene jednako kao i muškarci.⁶

Izvor: Centar za mirovne studije

Tijekom 20. stoljeća:

- ...dogodili su se I. i II. Svjetski rat, u kojem su milijuni ljudi u Europi i Aziji bili ranjeni, gladovali, postali beskućnici ili umrli.
- 1948. godine svjetski vođe rekli su **DOSTA!**

Izvori fotografija: <https://www.archives.gov/research/military/ww2/photos>,
<https://www.amazon.com/Eyewitness-World-War-Unforgettable-Photographs/dp/1426209703>

- Skupili su se da bi **potpisali deklaraciju od 30 pravila** – članaka – nazvanih **Opća deklaracija o ljudskim pravima**
- Deklaracijom su pokušali **precizno definirati i zaštiti ljudska prava svih ljudi, bez obzira na to gdje i kako živjeli.**
- Većina svjetskih zemalja obećala je pridržavati se ovih temeljnih ljudskih prava.

Izvori fotografija:

<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

<http://www.humanium.org/en/childrens-rights-history/references-on-child-rights/universal-declaration/>

Opća deklaracija o ljudskim pravima

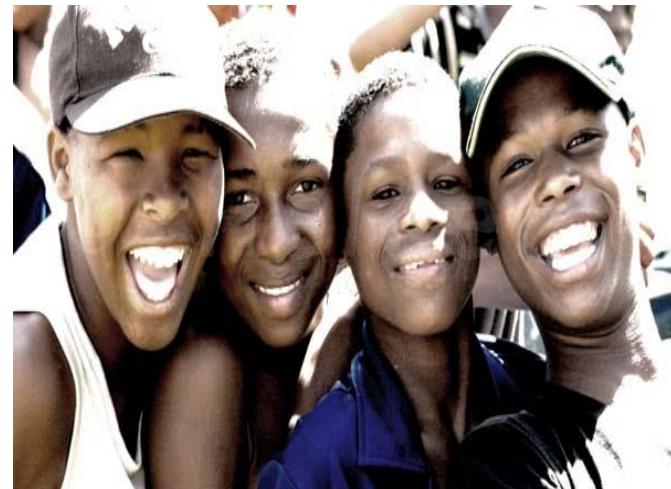
- usvojena je 10. prosinca 1948. g. (UN)
- ovaj datum obilježava se kao Međunarodni dan ljudskih prava.

Osobna ljudska prava: pravo na život, pravo na slobodan razvoj osobe, pravo na zaštitu od napada.

Politička i građanska prava: pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, pravo na slobodu informiranja, pravo na neometano sudjelovanje u političkom životu.

Socijalna, ekonomska i kulturna prava: pravo na obrazovanje, pravo na socijalnu sigurnost, poštenu naknadu za rad, odgovarajući standard života i zdravlje.

Prava treće generacije: pravo na mir, pravo na razvoj i pravo na zdrav okoliš.

Zaštita ljudskih prava

Poštivanje, zaštita i promicanje ljudskih prava obaveza je i odgovornost svake države. Nezavisne komisije i sudovi osiguravaju zaštitu ljudskih prava. Zaštita se osigurava na međunarodnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Ujedinjeni narodi – sustav konvencija za zaštitu ljudskih prava na **međunarodnoj razini**.

U HRVATSKOJ

Ustav RH štiti temeljna prava i slobode u Republici Hrvatskoj.

[Ustavni sud RH](#), [Pučki pravobranitelj](#), [Pravobranitelj za ravnopravnost spolova](#), [Pravobranitelj za djecu](#) i [Pravobranitelj za osobe s invaliditetom](#) upozoravaju na kršenja prava. [Saznajte više o njihovom radu na njihovim web stranicama!](#)

[Kuća ljudskih prava](#) iz Zagreba je mreža organizacija civilnog društva za zaštitu i promicanje ljudskih prava.

U EUROPI I SVIJETU

U Europi to čini Vijeće Europe, Europska unija i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju.

U Africi to čini Afrička unija.

U Americi Organizacija američkih država.

U Aziji Savez država Jugoistočne Azije.

[Human Rights Friendly Schools](#) su projekt međunarodne organizacije za zaštitu ljudskih prava [Amnesty International](#) koji podržava škole i njihove zajednice u 14 zemalja svijeta s ciljem osnaživanja mladih ljudi i promocije aktivnog sudjelovanja svih članova zajednice za integraciju ljudskih prava, njihovih vrijednosti u svim područjima školske kulture.

ZAŠTO JE BITNA BORBA ZA ljudska prava?

Razmisli...

- Je li tvoja prabaka imala ista prava kao ti?
- Kako bi ti izgledao život da si Afroamerikanac/ka u SAD-u u 18. stoljeću?
- Možeš li se sjetiti nekog primjera ljudi koji danas još uvijek nemaju ista prava kao ti ili primjera kršenja ljudskih prava? Znaš li kako štititi ljudska prava?

Izvor fotografije: <https://artsyusgeneration.wordpress.com/tag/belle-époque/>

ZAŠTO JE BITNA BORBA ZA ljudska prava?

- Tvoja prabaka nije imala ista prava kao i ti u današnje vrijeme. Naime, žene u Hrvatskoj nisu smjele glasati na izborima prije 1945. godine.
- Da si Afroamerikanac u državama Juga SAD-u u 18. stoljeću bio bi rob.
- Pravo žena na glas u Hrvatskoj izboreno je 1945.
- Ropstvo je u Americi ukinuto 1865.

Nažalost, postoje primjeri kršenja ljudskih prava u današnje vrijeme

Razmisli! Prava koja danas imamo izborena su kroz povijest!

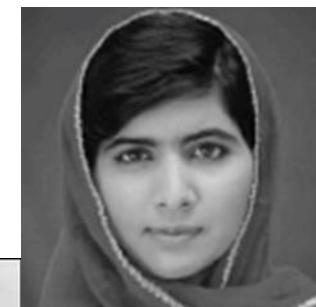
Izvor fotografije: <http://www.accessible-archives.com/2011/05/10-southern-us-slave-advertisements/>

LJUDSKA PRAVA POČINJU OD NAS...

Društveni angažman na zalaganju za pozitivne promjene - **aktivizam** - ključan je za zaštitu ljudskih prava i društvenu solidarnost

"Gdje počinju ljudska prava? U malim mjestima blizu doma, tako malima da ih se ne vidi na kartama svijeta. Ipak ta mjesta čine svijet pojedinca – susjedstvo u kojem živi, škola ili fakultet kojeg pohađa, tvornica, farma ili ured u kojem radi. To su mjesta gdje svaki muškarac, žena i dijete traži jednaku pravdu, jednaku šansu, jednakost dostojanstvo bez diskriminacije. Ukoliko ta prava ne znače ništa tamo, onda malo znače bilo gdje drugdje. Bez djelovanja građana kojima je stalo da ih ostvaruju blizu svoga doma, uzalud ćemo tražiti napredak u širem svijetu." - Eleanor Roosevelt

Ne čekaj da ja učinim nešto za tvoja prava. To je tvoj svijet i ti ga možeš promijeniti."
- Malala Yousafzai

- Prosvjedi mladih igraju važnu ulogu u zalaganju protiv rata, zločina i korupcije u vlasti, protiv cenzure, za obrazovanje i javni prijevoz.
- Tehnologija i digitalni mediji povećavaju vidljivost angažmana mladih u globalnoj borbi za ljudska prava u 21. stoljeću.

Hrvatska: studentski prosvjedi protiv školarina i organiziranje plenuma npr. plenum filozofskog fakulteta, prosvjedi za obrazovnu reformu Hrvatska može bolje!

Srbija: 2000. godine, prije pada vlasti Slobodana Miloševića u Srbiji mladi su prosvjedovali na ulicama gradova u demonstracijama protiv nezaposlenosti, lošeg obrazovnog sustava i ekonomске nestabilnosti.

Sto dana prosvjeda protiv vlasti u ljeti 2000. bio je začetak EXIT festivala koji je muzičkim i umjetničkim programom poticao i skupljao lude na otpor i promjenu

Južnoafrička republika #FeesMustFall: studentske demonstracije u Južnoafričkoj Republici 2016. godine, najveće od apartheida nastale su zbog predloženog povećanja školarina i do 12%. Prosvjedi su doveli do zatvaranja najprestižnijih državnih sveučilišta i južnoafrički predsjednik Zuma zamrznuo je povećanje školarina uslijed pritiska prosvjednika.

PREPORUČENA LITERATURA:

[Play It Fair! Human Rights Education Toolkit](#)

[Priručnik Vijeća Europe o odgoju i obrazovanju djece za ljudska prava: Komposito](#)

[Dokumenti o dječjim pravima Pravobraniteljice za djecu](#)

Kuća ljudskih prava: [publikacije](#) i [materijali za preuzimanje](#)

B.a.B.e. [Kratka povijest ljudskih prava](#)

B.a.B.e. [TV serial o ljudskim pravima](#)

Vedrana Spajić Vrkaš i sur. (2004): [Poučavati prava i slobode-priručnik za učitelje osnovne škole s vježbama za razrednu nastavu](#). Zagreb, Filozofski fakultet.

IZVORI:

UNESCO (2002): International UNESCO Education Server for Democracy, Peace and Human Rights Education. [Kako su se razvijala ljudska prava?](#)

[Međunarodni ugovori u području ljudskih prava i Republika Hrvatska](#)

[Pregled presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava protiv Hrvatske](#)

[Ustav RH](#)

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina: [Zaštita i promicanje ljudskih prava](#)

[Opća deklaracija o ljudskim pravima](#)

Hvala na interesu i uloženom vremenu!

www.goo.hr

www.facebook.com/gradanski

Autori/ce:

Tanja Javorina
Emili Ema Sedlar
Martina Horvat
Dražen Hoffmann

Suradnice:

Emina Bužinkić
Lovorka Bačić

Grafičko uređenje:

Nikolina Batarelo
Uređenje web stranice:
Daniel Martinović

Razvijeno uz finansijsku podršku Mreže zaklada Otvoreno društvo i Centara znanja za društveni razvoj Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.